

L' ART DEL PAGÉS

SECCIÓ AGRONÓMICA.

¿LO BANCH D' ESPANYA Ó ESPANYA DEL BANCH?

Entre los projectes del actual govern, n' hi ha un que de segur cridarà molt la atenció dels propietaris y es lo de cambiar l' actual sistema de cobranza de las contribuciones. Si ho fes, bastaria per ell sol pera donarli gloria y mereixer l' agraïment de tota la propietat, si s' inspiraba en lo bon desitj de tothom.

Es tan absurdo lo nostre sistema de cobranza de contribuciones que no sembla del sigle dinou ni de nació civilisada. Lo primer que salta á la vista en lo mal anomenat procediment administratiu per la via d' apremi es lo del privilegi. Si un particular reclama á un altre particular un credit, te de seguir la tramitació marcada en la lley d' enjudiciament civil ¿per qué se 'n ha d' apartar l' arrendatari de contribuciones? Per la brevetat, tal vegada se dirá: l' Estat necessita un medi rápit y senzill. Deixant apart que aquí no es l' Estat qui cobra las contribuciones sino una societat igual á cualsevol altre societat de crédito, lo Banch d' Espanya, preguntarém: ¿aquest procediment privilegiat está ó no está exposat á que ab ell se cometian moltes etzagalladas. ¿Si no ho está perquè no s' aplica al particular? y si ho está ¿perqué establir una cosa dolenta y de graves consecuencias com la de poder despullar á un propietari sense més ni més?

Un particular pot exigir del seu deutor la quantitat, los gastos y los interessos legals, y res més; però aquí 's comensa pe 'l onze y mitj per cent, com se podria comensar pe 'l cinquanta, cent ó mil per cent, per lo sol descuyt de tres dias. Se dirá que es com un castich á la morositat ¿y perquè aquest castich? ¿per no haber tingut diners al precis dia del cobro, que si ha perjudicat al acreedor podia ferse indemnisar ab los interessos legals? ¿per haber tingut un descuyt ó per una artimanya d' un cobrador ó d' un comissionat d' apremis, que per l' alicient d' aquestos ha estat vigilant al pobre

contribuyent com un gat á la rata? Pero tot aixó, comparat ab lo que segueix, se pot dir que no es res, que es pá y mel; lo grave, lo que no 's compren, si 's pogués comprendre l'absurdo, es lo que diuhen apremi de tercer grau, que permet vendre immobles. La contribució es lo vint y cinch per cent ó sia la quarta part de la renda d' un any, lo que sia dit aquí de pas, no deixa de ser exorbitant. Are bé, si la Contribució es lo 25 per 100 y los apremis y gastos no suman més d' un altre 25 per 100, que doném de barato que aquestos ne passin, que pugin á un 50 per 100, tindré sempre que de la renda d' un any hi ha d' haber sempre un sobrant sobre uns y altres d' aqueixos, essent en conseqüencia aquesta, la renda d' un any, suficient pera la contribució del mateix any ab apremis y gastos, no habent d' arribar ja may al apremi de tercer grau ó sia la venda d' immobles. Aixó no té espinas ni os, es mes clar que la llum del dia, y no obstant fá molt temps que 'ns han dit los periodichs que hi havia més de *cent setanta mil fincas* adjudicadas per falta de pago de contribucions (y de aquí 's pot colegir quantas serán, moltíssimas seguint la proporció que hem de suposar que no haurán arribat tan enllá, però que haurán pagat los apremis de primer ó segon grau.)

¿Com s' explica tot aixó? D' un modo molt senzill: sabent que ecsisteix una societat molt poderosa que 's titula *Banch d'Espanya* que té arrendat lo cobro de las contribucions que s' reparteix en dividendos del vint y cinch al trenta per 100, ab altres termens, que duplica cada tres ó quatre anys lo seu capital, sens contar los sous y *tantum dels papás*, que aquí no sabriam com contar; cual societat té los seus cobradores y comissionats d' apremis, que perquè no li puguian jugar una mala partida los hi fá fer un depósit, una garantía pera la societat y cap pe 'l pobre contribuyent, y que si algun dels tals comet alguna irregularitat lo pot traslladar, (no dihem que ho fasia, encara que ho creyém aixis, tothom pot tenir las sevas creencias) d' una part al altre d' Espanya; que la generalitat dels tals cobradores, y dihem la generalitat perquè sabém que n'hi ha alguns pochs, molt pochs de considerats que fan excepció, fa l' ull molt viu vigilant continuament als pobres contribuyents perquè si n' hi ha algun que 's descuydi clavarli l' apremi, resultat de tot lo cual, que sumats uns y altres apremis, resulta que 's paga un ters més de contribució sens cap profit pera l' Erari, cosa que podria

molt fàcilment remediarse. La cosa no es pera descuydarla: té més importància de la que á primera vista sembla: á qui no l' hagin agafat avuy poden agafarlo demà: basta la connivència d' un arcaldé mal intencionat ab un cobrador, perquè sense saberne rés se trobi á la millor ocasió en que li han fet una irregularitat; y encara que á la curta ó á la llarga, si no 's cansa, puguia obtenir una reparació, ocasionará aquesta molts gastos la expectativa dels quals haurá, tal vegada, espantat á gran número d' apremiats, que podentla obtenir han deixat corre 'l demanarla. Convé molt, donchs, que la propietat en general s' ocupi d' assumpto tan vital, y si no ho fá aixís, si avuy pasan de 170,000 las fincas secuestradas, aquest número anirá en augment arribant dia que la *Espanya será del Banch*.—X.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA

LABORATORI DEL PAGÉS

MANERA SENZILLA DE DOSAR L' ASSOË.

Una de las questions mes importants pera la agricultura es sens dubte lo dossatge del *assoe*. Los ensaigs que mes sovint se presentan en los laboratoris y estacions agronómicas son, se pot dir, los del *assoe* en los adobs, en las terras y en los vegetals. S' ha procurat simplificar molt aquesta operació y ferla lo mes rápida y economicament possible conservant la exactitut dels resultats. A la fi, creyém s' ha lograt bastant ab lo procediment que posém á continuació. Lo canó de vidre que 's necessita, ha sigut reemplaçat per un canó de fusell de las mateixas dimensions, tancat per una de las sevas extremitats per un caragol que fa l' objecte d' un tap; á l' altre extremitat s' hi caragola igualment un canó de ferro encorvat y ficat en un tubo de cristall provist d' un embut y contenant acít sulfurich graduat. Pera efectuar lo dossatge, bas-

ta operar com ab lo tubo de vidre empleat habitualment, es á dir, introduhir per la primera obertura l' oxalat de cals ó l' ácit oxalich, enroscar lo tap, despres per l' altre forat fer entrar la cals sodada, la materia barrejada ab la cals, la nova capa de cals, sodada; recubrir d' una cantitat d' amiantho y caragolar lo tubo encorvat y adaptarlo ab l' ajuda d' un tap de suro al embut del tubo ficat en l' ácit sulfurich graduat.

De quinze á divuyt minuts bastará pera que la operació puga acabarse ab las millors condicions.

La persona de qui rebém aquets datos, diu, que després de tres mesos que emplea aquest método en lo seu laboratorí, ahont té ocasió de fer un dosatje diari per terme mitx, li ha donat sempre bons resultats. Tenim donchs, que tots los inconvenients que presentaba aquesta operació, per la dificultat d' operar ab cristall, quedan resoltos per aquest tan senzill, com económic procediment.—T.

NAPS Y COLS EN FLOR.

Si sortim del poblat y doném una mirada al camp, nos trobém impresionats per l' hermós verdor produhit per lo blat, d' un color rojench, causat per la terra fangada, que espera 'ls talls de patatas ó la llevor del cánem, pera donarlos com á bona mare, escalfó, humitat y aire, pera que pugan desenvoluparse y cumplir ab los fins á que Deu los te destinats y l' home n' espera: y per últim de unas plantas que aixecantse cosa de mitx metre están la una ab flors blancas y l' altre ab grogas. Las primeras son las cols, y las segonas los naps, que durant Mars y part d' Abril se troban en dit estat. D' abduas, donchs, vaig á ocuparme baix lo punt de vista higiénich.

Tots los pagesos recordarán que durant aqueix temps passen unas angúnias grans al trovarse ab un ó més animals, un, dos, tres ó mes dias revolcantse, inflats com un gripau, y per mes que 'l veterinari los hi dongui medicinas, banys, etc., cuasi bé may se observa cap alivio (ab la enterotomia ó siga la punció ab lo trócar se 'n salvan alguns) y tenen moltes ganas de corre, obren la boca, balancejantse un rato, cahuen y quedan morts.

¿Qué produheix aquesta malaltia? Los naps y cols espi-gats, com generalment se diu.

¿Es qué en la floració desenvolpan aytals plantas, tan bonas sempre com habian sigut per las personas y 'l mateix bestiar, algun veneno?

No. Lo que passa no es mes que un fenómeno ben natural, que suchseheix á tots los sers organisats: durant la seva joventut los teixits son, se pot dir, tous, celulars y á mida que 's fan vells se van endurint: fentse llenyosos en las plantas y ossificantse en los animals. Donchs, segons lo meu modo de pensar, dita malaltia no té altre causa que las expressadas plantas en l' estat llenyós en que ara 's troban: permetent l' afirmarho de un modo absolut las diferentes bolas ó pilotas que he tret dels budells dels animals doméstichs caball, matxo y burro. Aqueixa part llenyosa, passant per l' aparato digestiu, se entreteixeix á la manera del pel de cunill, llebra ó castor pera fer feltre, arribant á formar bolas de mes de un decímetre de diámetro. Ja siga en el cego, (bisbe), ja eu el cólon, (sacsoné), s' aturan, tapánt tan just lo canal dels budells, que no deixan passar los altres residuos de la digestió, ja sian sólits, ja líquits, ja gaseosos: resultant, de aquest últim cas lo anunciat embutiment ó inflor, la que es causa de la compressió de la perdiu ó pulmó, l' ofech y la mort.

Ara 'm preguntarán, principalment los pagesos, ¿podém evitar tan terrible malaltia y pérdua de tants interesos com nos causa?

Sí: de un modo ben senzill: no donant aytals plantas essent floridas.

Una llarga experiencia 'm permet dár aqueixa afirmació, y sinó que temo amohinar als lectors de «L' Art del Pagés,» explicaria la gran mortandat que vint anys atrás hi habia, causada per los *naps* y *cols*, en los encontorns de la meva residencia: pero desde que 'ls agricultors han comprés que aprofitar tal menjar era una economia mal entesa, y que val més tenir los animals un poch magres que no que 's morin, passo anys sense presenciar un sol cas de tant mortal malaltia.

VICENS PLANTADA Y FONOLLEDA.

Mollet del Vallés 15 Mars 1881.

NOTICIAS AGRÍCOLAS

POTENCIA GERMINATIVA DE LAS LLEVORS.—Quina durada positiva té la potencia germinativa de las llevors?

La ciencia que en son actual estat de coneixements no ha pogut encara descobrir tots los misteris de la vegetació, ni pot dirnos las causas que determinan la persistencia vital, puig que ni 'l volúm, ni la naturalesa tan diversa dels envolcall, ó capas exteriors, ni la presencia ó ausencia de certas fibras no explican la longevitat, ha pogut quan menys recullir observacions que provan que certas llevors germinan y 's desarrollan després de llarch período d' anys, ó de sigles.

Hi ha hagut llevors de sensitiva qu' han germinat després de seixanta anys de conservació; llegums després d' una centuria; ségol després de 140 anys.

Llevors de cireras de arbós, d' angelets, de mercurial, de romaní, de camamilla, trovadas en sepulcres galo-romans han vegetat com podrian haverho fet essent de l' anyada.

Grana de blat trovada en la tomba dels Faraons, ha sigut sembrada y ha germinat y donat fruyt.

VINS ENGUIXATS.—Pe'l Ministeri de Foment s'ha publicat una Royal ordre al objecte de que arribi á coneixement dels vinyicultors y exportadors espanyols, participant la mida adoptada pe 'l Govern francès de prohibir, desde l' Agost vinent, la circulació per aquell pays, de vins enguixats que contingan mes de *dos grans per litre de sulfat de potassa*.

DRETS Á LA IMPORTACIÓ DE VINS.—Per las últimas noticias rebudas de Fransa se confirma la noticia que vos indicarem, d' haber aprobat lo Senat, de dita Nació l' augment de drets á la importació dels vins extranjers. No sabém desde quina época comensará á regir dit augment, de lo que procuraréu tenir al corrent á nostres subscriptors.

RECONeixEMENT DEL SOFRE.—Ara que estém á la época d' ensofrar, recordém á nostres lectors que en lo n.º 56 del any 3.º publicarem una manera senzilla de reconeixel, sense necessitat d' apel·lar á probas químicas, que no sempre están al alcans dels pagesos.

REVISTA VINÍCOLA

Sembla notarse alguna mica mes d' animació en la situació general del article, motivada per la presencia d' alguns agents francesos en las principals comarcas vinícolas, y á la actitud de fermesa que á sa vista manifestan los culliters que comensan fins á retreurels de cedir sos caldos als actuals tipos. prenent mes preu. Las noticias dels principals mercats vinícolas de Fransa avisan una tendencia marcada á novas compres, y á que 'ls preus tingan un augment per lo que respecta á bonas classes, que son una mica escassas, habenthi, no obstant, la creencia de que 'ls negocis tindrán probablement que pararse per las exigencias dels culliters y tenedors de ditas classes, que impossibilitan lo negoci. En nostres mercats las bonas classes no son ja molt abundants, essent per lo contrari una mica excessivas las existencias en classes baixas, quals preus tindrán indubtablement que declinar tant mes en quant segons noticias que hi ha d' algunas comarcas ahont ditas classes baixas resultan averiarse notablement per las malas condiciones probablement en que s' efectuaria la recolecció. No obstant, la bona tendencia pera las bonas classes segueix sent molt marcada á Fransa, agotantse rápidamente sas existencias, y necessariament arribat aquest cas se tindrà que acudir forzosament á las més baixas, que si bé 's trovan avuy completament abatudas, es de suposar tingan alguna major animació cuan se tinga de tirar má d' ellas pera atendre á precisas necessitats. Los preus, en general, no han variat gran cosa ó gens dels tipos que ja tenim avisats. A Manresa las classes bonas se cotisan de 26 á 27 pessetas, senyalant una petita baixa las ofertas que 's tenen d' alguna provincia d' Aragó, supost que á Barbastre senyalan per las classes *Semóntano* 'l preu de 22 ptas. y 34 'l *Terreta*.

Per mes que 'ls preus á que 's passen nostres vins, per las noticias que tenim, son inferiors en 1 ó 2 ptas. als que diu una carta publicada en *Le Moniteur vinicole*, copiarém á continuació los estampats en una carta fetxada á Barcelona 'l 15 de Mars, que porta dit diari, expressantse en los termes següents:

«Nombrosas ordres, arribadas á Barcelona han fet pujar una mica nostres preus.

Aixís es com nostres vins del Bruch, pesant de 13 á 14 graus: se pagan á rahó de 32, 33 y 34 ptas. la carga de 120 litres, pres á la propietat.

Es precis afegir prop de 2 pessetas pe'l transport fins á la estació de Martorell.

Es un preu bonich!

No obstant, es precis reconeixer que aquets terrenos son de primera calitat, y que rivalisan ab los millors vins francesos del Rosselló.

Conech molts negocis importants, tractats al Bruch y sos encontorns.

Los vins de Piera, de Pierola y d' Esparraguera, graduant de 13 á 13'5, valen de 30'50 á 32 ptas. los 120 litres.

Es precis afegir 7 rs. á aquest preu pera posarlo á la estació de Martorell.

Cervera 1.ª classe, graduant 11, se senyalaban de 34 á 36'50 los 140 litres, en la estació de Cervera; la 2.ª classe de 10'5 á 11 se senyalaban de 26 á 29 pessetas.

Las primeras classes de la Conca de Tremp, graduant 14°, valen, posats á la estació de Tárrega de 32 á 34 pessetas los 140 litres.»

GALENDARI DEL PAGÉS

ABRIL.

CONREU DELS CAMPS.

Se sembran los estivatges, com són, cánem, lli de primavera, blat de moro, mongetas y remolatxas ó bledas, raves, mill, panís, escayola, girasol y cotó.

Las remolatxas poden sembrarse de assiento ó fer planter y trasplantarlas després. La esperiencia ha ensenyat que si se sembran ó trasplantan en los crestalls dels solchs van mólt millor, lo que se esplica, puig que aixís troban mes terra remoguda y l' arrel pot creixer mes.

Imprenta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.